

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою історичного факультету
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
14 лютого 2024 р. протокол №1

Декан факультету _____ *Анатолій ГЛУШКОВЕЦЬКИЙ*

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ
(публічний захист кваліфікаційної роботи)

галузі знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки.</i>
спеціальності	<i>052 Політологія</i>
факультет	<i>історичний</i>
форма навчання	<i>денна</i>

2023-2024 навчальний рік

Розробники програми:

Вадим МАРКІТАНТОВ, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології та філософії;

Ольга ВІННІЧУК, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології та філософії;

Затверджено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 14 від 14 грудня 2023 року

Завідувач кафедри політології та філософії Ольга ВІННІЧУК

Схвалено радою науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти історичного факультету

Протокол № 1 від 14 лютого 2024 року

Голова науково-методичної ради Валерій СТЕПАНКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Ольга ВІННІЧУК

ВСТУП

Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми «Політологія», підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 052 Політологія.

Навчальний компонент: атестація (публічний захист кваліфікаційної роботи)

Предметом є оцінка рівня підготовки фахівця за освітньо-професійною програмою.

Міждисциплінарні зв'язки: за усіма фаховими дисциплінами професійної підготовки обов'язкової складової ОПП.

1. Мета та завдання

Метою захисту кваліфікаційної роботи є виявлення якості підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою та рівня сформованості фахових компетентностей.

2. Обсяг освітнього компонента

Найменування показників	Характеристика освітнього компонента
	денна форма навчання
Рік вступу	2020
Кількість кредитів ЄКТС	1,5
Загальний обсяг годин	45
Самостійна та індивідуальна робота	45
Форма підсумкового контролю	Публічний захист кваліфікаційної роботи

3. Статус – підсумкова атестація.

4. Передумови

Атестація (публічний захист кваліфікаційної роботи) є завершальним компонентом практичної і теоретичної підготовки фахівця та зорієнтована на виявлення рівня якості його підготовки за фахом. Здійснюється після успішного вивчення усіх інших освітніх компонентів освітньо-професійної програми.

5. Програмні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології, застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики в експертно-політичній, політико-організаційній, консультаційній, громадській сфері практичної професійної діяльності, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Спеціальні фахові компетентності:

СК 02: Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК 04: Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК 05: Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК 06: Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК 07: Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК 11: Уміння застосовувати методологічні принципи до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, використання сучасних технологій з підготовки і реалізації політичних рішень.

СК 12. Розуміння ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку політичних інститутів; здатність до моделювання устрою і механізмів функціонування політичних партій.

СК 15. Здатність до розуміння та аналізу етнонаціональних процесів в політичному житті суспільства.

6. Очікувані результати навчання

7-14, 16, 21

ПРН 07	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
ПРН 08	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
ПРН 09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
ПРН 10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
ПРН 11	Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
ПРН 12	Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та РН12 інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
ПРН 13	Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
ПРН 14	Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
ПРН 16	Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.

ПРН 21	Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів, основних тенденцій розвитку політичних еліт і лідерства.
---------------	---

7. Вимоги до кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота є завершальним проявом науково-дослідної діяльності для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» за спеціальністю 052 Політологія за період їх навчання.

Обсяг її основної текстової частини має становити 45-55 сторінок з інтервалом 1,5 (сторінки списку використаних джерел і додатків обліковуються окремо).

Атестація здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» можлива лише у зв'язку з індивідуальним виконанням і публічним захистом ними вищезгаданих випускних кваліфікаційних робіт перед екзаменаційною комісією.

Тематика науково-дослідних робіт розробляється професорсько-викладацьким складом кафедри і затверджується на засіданні кафедри. На їхній зміст впливає низка чинників, зокрема:

- структура та зміст освітньо-професійної програми;
- зміст освітніх компонентів ОПП;
- проблематика науково-дослідних робіт, виконуваних працівниками кафедри;
- наукові інтереси здобувачів вищої освіти;
- замовлення органів місцевого самоврядування, громадських організацій неурядових організацій, підприємств;
- специфіка гурткової роботи та діяльності студентських проблемних груп тощо.

Кожна тема перед затвердженням детально і відповідально відбирається, глибоко та всебічно аналізується, чітко й однозначно формулюється. Заохочується розробка таких подань, які матимуть цільове впровадження, практичну реалізацію, ефективне використання.

Будь-хто з виконавців, обравши тему науково-дослідної роботи, має право висловлювати власні міркування щодо її змісту, вносити корективи редакційного характеру, пропонувати свої варіанти нового формулювання. За таких умов відредагований або виправлений текст назви потребує повторного затвердження на черговому засіданні кафедри.

Про остаточне рішення кафедрального зібрання здобувачам сповіщають їхні наукові наставники, після чого починається етап практичної організації та проведення досліджень за ухваленими темами.

Співпраця керівника і виконавця починається зі складається календарного плану виконання роботи з чітким зазначенням послідовності дій, термінів виконання завдань, проміжного контролю результатів, систематизації зібраних даних, періодичності консультацій.

Виконавці кваліфікаційних робіт розпочинають свою науково-дослідну діяльність з опрацювання літературних та інших джерел задля досягнення теоретичних і методологічних основ з обраної проблеми.

Кваліфікаційну роботу оцінюють не тільки за теоретичною науковою цінністю, актуальністю теми та прикладною значущістю отриманих результатів, а й за рівнем загально-методичної підготовки, що перед усім відображається в її композиції.

Кваліфікаційна робота має складатися з наступних структурних елементів: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень, скорочень і термінів (за потреби); вступ; розділи (підрозділи) основної частини; висновки; список використаних джерел та літератури; додатки (за потреби).

Варто пам'ятати, що кожен структурний елемент (за винятком підрозділів) починається з нової сторінки.

Титульний аркуш є першою сторінкою наукового подання, що містить найменування вищого навчального закладу; кафедри, де навчається здобувач вищої освіти; тему кваліфікаційної роботи; прізвище, ім'я та по-батькові виконавця; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника (а за наявності й консультанта).

У вступі до кваліфікаційної роботи обґрунтовується актуальність теми, дається коротка характеристика використаної літератури, зазначається мета і завдання дослідження, хронологічні та географічні (у разі доцільності) межі, формулюється об'єкт і предмет дослідження, характеризуються методи дослідження, зазначаються елементи наукової новизни (за наявності) й практична значущість роботи, апробація результатів, структура роботи. Обсяг цього розділу становить 3-5 сторінок.

Вступ починають з обґрунтування актуальності обраної теми, шляхом критичного аналізу та порівнянням з відомими розв'язаннями проблеми, доцільності роботи, її важливості та теоретичного значення для розвитку відповідної науки.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів (оптимальна кількість – 3) та підрозділів (доцільно поділяти на 2-3). Кожен розділ починають із нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова зі стислим описом обраного напрямку. Наприкінці кожного розділу формують висновки із лаконічним викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів.

Перший розділ основної частини, базуючись на огляді літератури, висвітлює основні етапи розвитку наукової думки із проблеми роботи, вибудовує теоретичні засади теми. Подається узагальнений аналіз змісту теоретичних джерел, що включає в себе: наскільки повно в літературі було розкрито тему; які питання залишилися невивченими; авторське трактування питань, які мають істотне значення; аналіз різних поглядів на дану проблему та своє трактування. За потреби у ньому також характеризуються методологічні засади, що передбачає розкриття змісту основних принципів пізнання та використаних методів дослідження – загальнонаукових і спеціальних.

Наступні розділи, на основі теоретичних положень першого розділу, присвячуються вичерпному і повному аналізу досліджуваної проблеми.

Науковий матеріал, який репрезентований в роботі, має бути логічно викладений, аргументований та переконливий. Слід уникати як великої кількості цитат, так і непідтверджених відповідними посиланнями на джерела тез, думок, ідей.

У висновках подають підсумки проведеної дослідницької роботи. У них, насамперед, повинні знайти відображення одержані дослідником результати під час розв'язання сформульованих у вступі завдань. Ці результати мають впливати зі змісту роботи – не допускається формулювання теоретичних положень, які в тексті роботи відсутні або не мають належної аргументації. Тут також можна вказувати (у випадку доцільності) на сфери можливого використання результатів роботи, подавати перспективи подальшого дослідження теми. Обсяг висновків становить 3-4 сторінки.

Список використаних джерел та літератури має містити лише ті, які безпосередньо

були використані при написанні роботи. Укласти його можна такими способами: алфавітним, за хронологією та за порядком посилань. Найпростішим способом розташування джерел у списку літератури є алфавітний, за яким джерела подаються за алфавітом прізвищ авторів або назв праць, у разі коли з них починається опис.

Кількість позицій у списку використаних джерел та літератури розраховується за таким принципом – 100 % об'єму роботи $\pm$ 10 %. Відповідно, якщо об'єм роботи становить 50 сторінок, він мав би складатись з 45-55 позицій.

Особливу цінність у кваліфікаційній роботі складають посилання, що відображають особисті напрацювання здобувача і вже опубліковані ним в періодичних виданнях минулих років.

8. Форми контролю та засоби діагностики результатів навчання:

Основною формою контролю є публічний захист кваліфікаційної роботи.

Процедура захисту регламентована наступними документами:

1. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами).

2. Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зокрема порядок перевірки та захисту дипломних проєктів/робіт).

Основними етапами є:

1. Попередній захист робіт, де визначається їх готовність і якість.

2. Завантаження електронних версій робіт у систему MOODLE та здавання оригіналів на кафедрі.

3. Перевірки тексту робіт на плагіат. Залежно від рівня ідентичності можливий подальший процес захисту роботи.

4. Процес публічного захисту.

Порядок захисту: спочатку оголошується прізвище здобувачів вищої освіти і виділяється час для доповіді основних результатів дослідження; опісля розпочинається процедура запитань і оцінювання відповідей; пізніше заслуховується рецензія рецензента і відгук наукового керівника.

Порядок дистанційного захисту в умовах карантинних обмежень: на базі попередньо створеного навчального компоненту в системі MOODLE приєднаним учасникам надсилається доступ до відео-конференції на рекомендованій платформі. Оголошується прізвище здобувача вищої освіти і виділяється час для доповіді основних результатів дослідження; опісля розпочинається процедура запитань і оцінювання його відповідей; пізніше заслуховується рецензія рецензента і відгук наукового керівника.

Будь-хто з членів комісії чи присутніх може поставити доповідачу свої запитання з приводу почутого, а також висловити в процесі обговорення власні міркування щодо якості підготовленої роботи та рівня її оцінювання. В умовах дистанційного захисту варто використовувати дописи у приєднаному чаті та усні виступи за дозволом комісії.

5. Оцінювання та розгляд оскаржень.

Після закінчення виступів члени комісії на спільному засіданні виставляють узгоджені підсумкові оцінки усім здобувачам, спираючись при цьому на критерії оцінювання.

Здобувачі мають можливість оскарження оцінки протягом години після її оголошення. Для цього вони у письмовій формі звертаються до державної екзаменаційної

комісії, висловлюючи свої аргументи щодо невідповідності результатів оцінювання. Комісія розглядає звернення, дає свої пояснення та обґрунтування у разі зміни оцінки.

6. Результати оцінювання набувають чинності після їх оголошення (та за потреби, після розгляду оскарження).

9. Розподіл балів та критерії оцінювання

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою	Критерії оцінювання
90-100	A (відмінно)	відмінно	Повне виконання всіх вимог щодо написання і оформлення роботи; стислість і логічність промови здобувача вищої освіти, в якій відображені основні положення роботи; повні та вичерпні відповіді здобувача вищої освіти на запитання і зауваження, демонстрування високого рівня теоретичної, наукової та практичної підготовки.
82-89	B (дуже добре)	добре	Наявність несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та відповідях студента, що не впливають на зміст роботи.
75-81	C (добре)		Здобувач вищої освіти допустив помилки як у кваліфікаційній роботі, так і в підготовленій доповіді, однак

			їх рівень суттєво не впливає та не спотворює представлені положення на захисті; в стилістиці викладу є окремі помилки, що не є принциповим.
67-74	D (задовільно)	задовільно	Суттєві недоліки в теоретичній і практичній частинах роботи, відсутність прикладів і достатньої аргументованості у відповідях автора. Автор роботи виявив невпевненість під час дискусії, відповідей на питання.
60-66	E (достатньо)		Кваліфікаційна робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, переважно є компіляцією.
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	незадовільно	Кваліфікаційна робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення і вимагає доопрацювання, а її автор не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки. Під час захисту здобувач вищої освіти поводить себе невпевнено, матеріалами власної роботи володіє слабо, на поставлені питання відповідає не в повному обсязі, допускає суттєві помилки.
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової теоретичної підготовки та написання кваліфікаційної роботи)		Представлені матеріали на захист не відповідають вимогам до написання і захисту кваліфікаційних робіт. Здобувач вищої освіти не в змозі захистити власну кваліфікаційну роботу. Кваліфікаційна робота є плагіатом.

Якщо здобувач вищої освіти отримав незадовільну оцінку, то комісія встановлює, чи може здобувач подавати її на повторний захист після доопрацювання впродовж наступних трьох років. Але в поточному році закінчення навчального закладу такому здобувачеві диплом не видається, а лише академічна довідка про проходження ним загального навчання.

Виконавці, що не змогли вчасно захистити наукову роботу (чи проект) з поважних причин, можуть це зробити за розпорядженням або наказом ректора в інший період засідань комісії.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Ноутбук та проектор для захисту кваліфікаційної роботи. Доступ до системи MOODLE та рекомендованої платформи на базі якої здійснюється відео-конференція захисту робіт.

11. Рекомендована література

1. Кодекс академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) Кам'янець-Подільський, 2021. URL : <https://drive.google.com/file/d/1LIOReajanExMEnG2DvgdaFNACYWU00UL/view>
2. Маркітантов В.Ю. Наукова робота з політології : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. 120 с.
3. Маркітантов В.Ю., Чабанов В.Г. Кваліфікаційна робота з політології: підготовка та захист : навчально-методичний посібник. Електронне видання. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 73 с
4. Магістерська робота: методичні поради. Видання друге, розширене і доповнене / укладач В.С. Степанков. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 92 с
5. Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт (проектів) студентами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс] / уклад.: Л.М. Воевідко, В.В. Кобильник ; [наук.ред С.А. Копилов]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. 48 с.
6. Методичні рекомендації з перевірки наукових, навчально-методичних праць науково-педагогічних працівників, дипломних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти університету на академічний плагіат. Кам'янець-Подільський, 2019. URL : <https://drive.google.com/file/d/1vHDHLuyDdMKfUDej1nGMpGP0vpbCyYrU/view>
7. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Видання офіційне. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
9. Про авторське право і суміжні права. Законодавство України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
11. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. № 1060-XII URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>.